

Välkommen till sandmarkerna i naturreservatet

BÖDAKUSTEN ÖSTRA

Bödakustens vidsträckta dynamråde är ett av Sveriges största och unikt i sitt slag. Naturen kan tyckas ogästvänlig och livlös, men för många djur och växter är det här en utmärkt livsmiljö. En lång rad sällsyntheter är knutna till den varma sanden och de flerhundraåriga kroktallarna. Välkommen att upptäcka en fascinerande värld av sand!

Sandrike i förändring

SAND FRÅN HAVET

Norra Öland steg ur havet alldeles nyligen, i alla fall ur ett geologiskt perspektiv. För bara 7000 år sedan låg hela nordspetsen under vatten. På havets botten samlades stora mängder sand. Till sist steg även de sista delarna av Öland ur havet, befriade från inlandsisens enorma tyngd. Starka vindar fick fatt i den blottlagda sanden som omlagrades till dyner och sandfält. Flygsandfältet här på norra Öland är ett av landets största.

VÄLANVÄNDA MARKER

Förr i tiden brukades markerna innanför Bödabukten gemensamt av trakten's byar. Mestadels användes markerna som betesmarker. Byn Grankulla med anor från 1500-talet hade även en del av sina åkrar och ängar

i området norr om Ängjärmsudden. Gamla kartor berättar att det fanns gott om lövträd i området, sannolikt växte här också en del tall. På grund av betet var landskapet betydligt mer öppet än idag.

FLYGANDE SAND

I det glest trädbevuxna beteslandskapet låg sanden öppen för väder och vind. Den levande flygsanden kunde snabbt flytta på sig och täcka åkrar, vägar och byar. Det berättas om "Gångberget", en väldig, vandrande sanddyn som sas förebåda världens undergång. Linnés citat på skyltens baksida är också talande för det landskap som bredde ut sig på norra Öland på 1700-talet.

TALLPLANTERINGAR HÅLLER SANDEN PÅ PLATS

Idag ligger sanden bunden av planterad tallskog. Planteringen tog fart på 1800-talet. Då hade problemen med sandflykt kulminerat på grund av för många betesdjur och för att alltför många träd hade avverkats för att bli till ved och timmer åt en växande befolkning. Mycket bränsle gick också åt till de energikrävande kalkugnarna. Så gott som all skog i reservatet härrör från 1800-talets skyddsplanteringar.

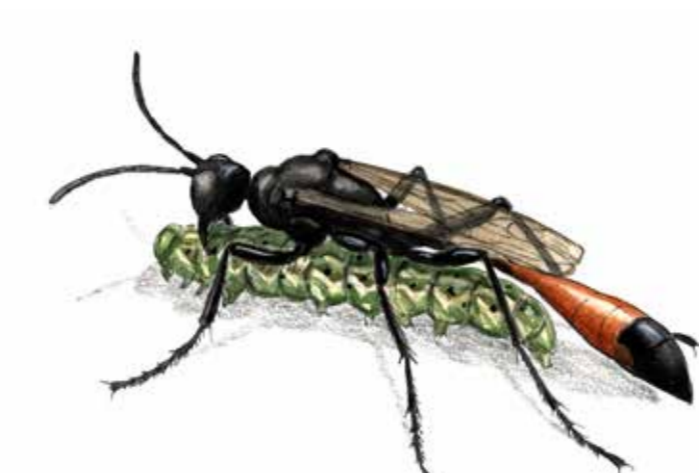
DYNERNA ÖPPNAS FÖR ATT RÄDDA MÅNGFALDEN

Fram till mitten av 1900-talet var den planterade skogen relativt luckig, men sedan dess har den tätat. Sanddynerna har också vuxit igen med sly och ogenomträngliga buskage. Växter och djur som är

beroende av varm, bar sand har fått det allt svårare att klara sig. Markerna har därför börjat öppnas upp igen. På så sätt blir sandmiljöerna trevligare, både för oss människor och för områdets alla värmeälskande sandmarksspecialister.

Welcome to Bödakusten Östra nature reserve!

You are visiting one of Sweden's largest areas of sand dunes – a paradise for people as well as sand-loving plants and animals. Bees and other sandy soil specialists dig their nests in the warm sand. The pine forest is home to a number of rare beetles and fungi, together with birds such as black woodpecker and nightjar. In the 19th century, grass and trees were planted in the dunes to bind the sand. Eventually, the dunes slowly but surely became overgrown with scrub and brushwood. Lately, however, the sandy ground has been restored. In this way, it is more enjoyable for people and for the sand-loving plants and animals!

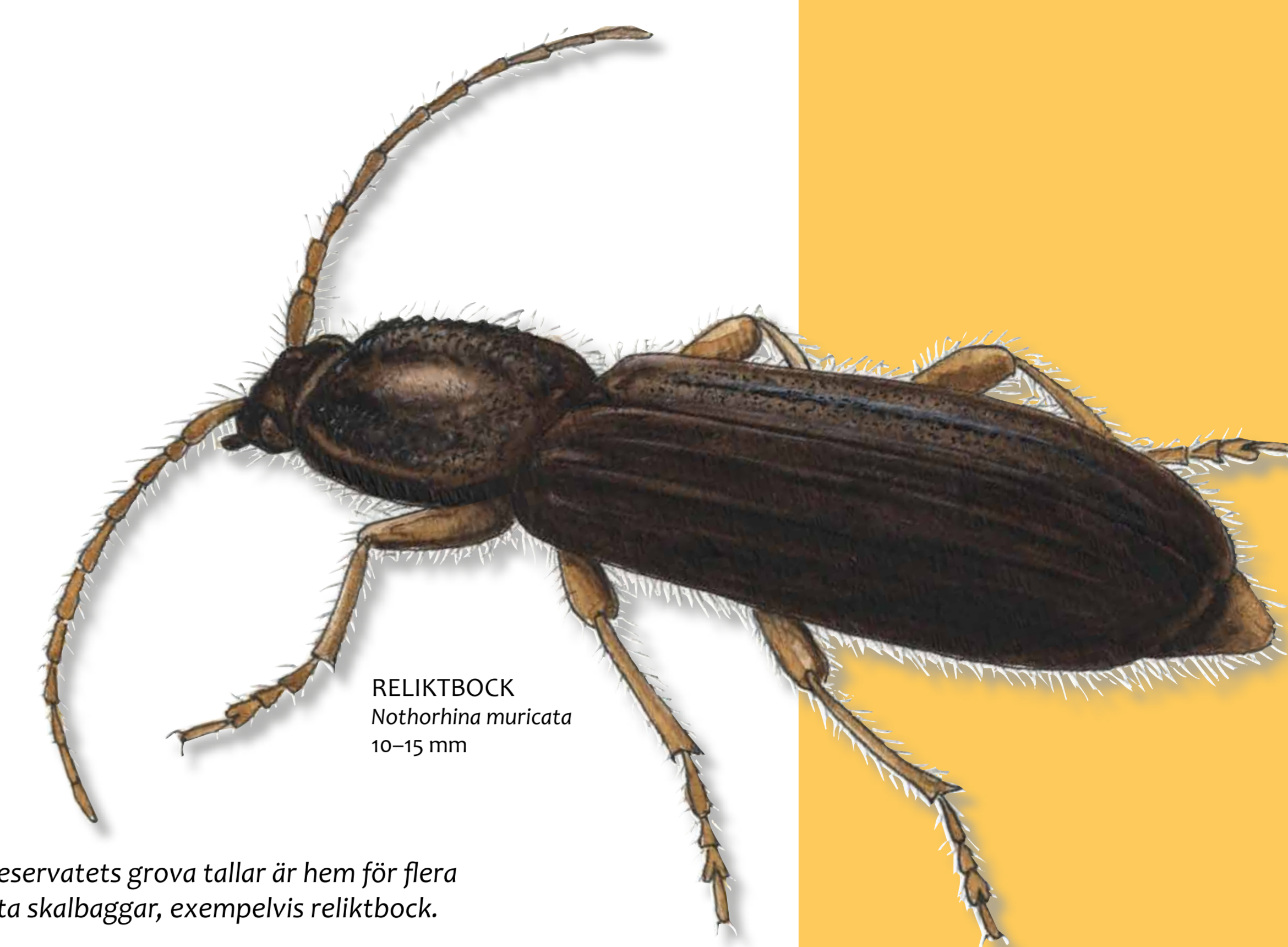
SPENSLIG SANDSTEKEL
Ammophila sabulosa
Red-banded Sand Wasp

RYL
Chimaphila umbellata
Ryl är en starkt hotad art som trivs i Bödakustens ljusöppna sandtallskogar.

FLOCKFIBBLA
Hieracium umbellatum
Narrowleaf hawkweed

RELIKTBÖCK
Nothorhina muricata
10–15 mm

Naturreservatets grova tallar är hem för flera sällsynta skalbaggar, exempelvis reliktböck.

tre SAKER DU INTE FÅR MISSA

TALLSKOGSVANDRING

Gå på vandring övet solbakad sand mellan krokiga gammeltallar. Både döda och levande träd är hem för en mängd sällsynta skalbaggar och svampar.

BÖLINGE BACKE

Det beryktade Gångbergets vandring stoppades strax nordost om Fagerörr. Den väldiga sanddynen kallas idag för Bölinge backe och är områdets högsta sanddyn, cirka tio meter hög. Intill sanddynen finns en liten säregen tallplantering i prydliga rader från 1858. Det är svårt att tro att de klena träden är över 150 år gamla!

RYL – EN HOTAD TALLSKOGSVÄXT

I Homrevets karga tallskog växer hundratals exemplar av den starkt hotade växten ryl. Det är ett vintergrönt ris som liknar lingonriset, men ryl har större, fint sågade blad. I slutet av augusti blommar den med vackert vitrosa blommor.

1. NATTSKÄRJA
Caprimulgus europaeus
Nightjar

Lyssna på ljudfilen

Läs in QR-koden med din mobiltelefon och lyssna till en berättelse om tallskogens svampar.

Berättare: Tommy Knutsson

2. Fångsthal gjorda av myrlejon.
Troglodytes aedon

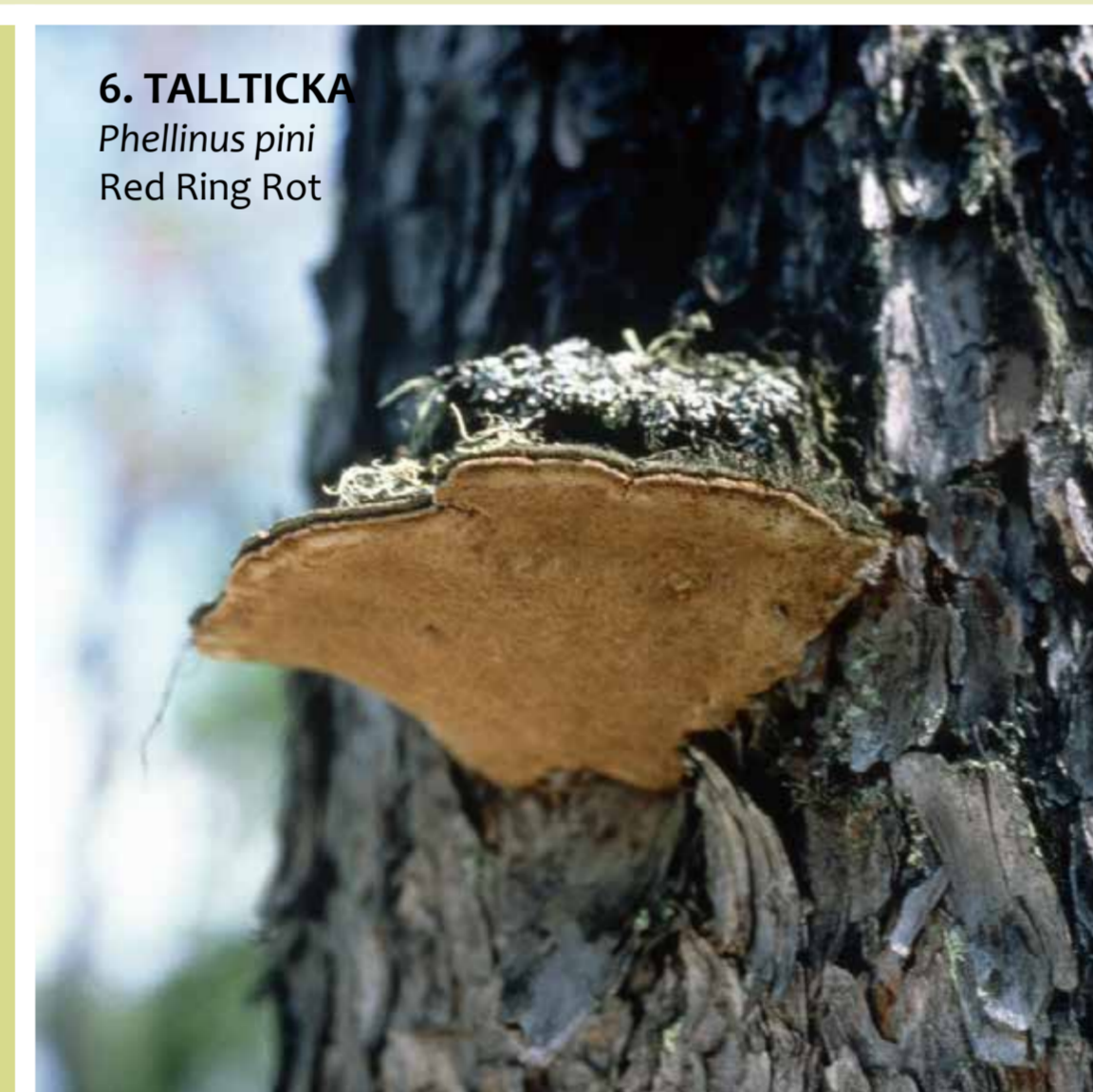
3. TAGGBOCK
Priocorus coriarius
A longhorn beetle

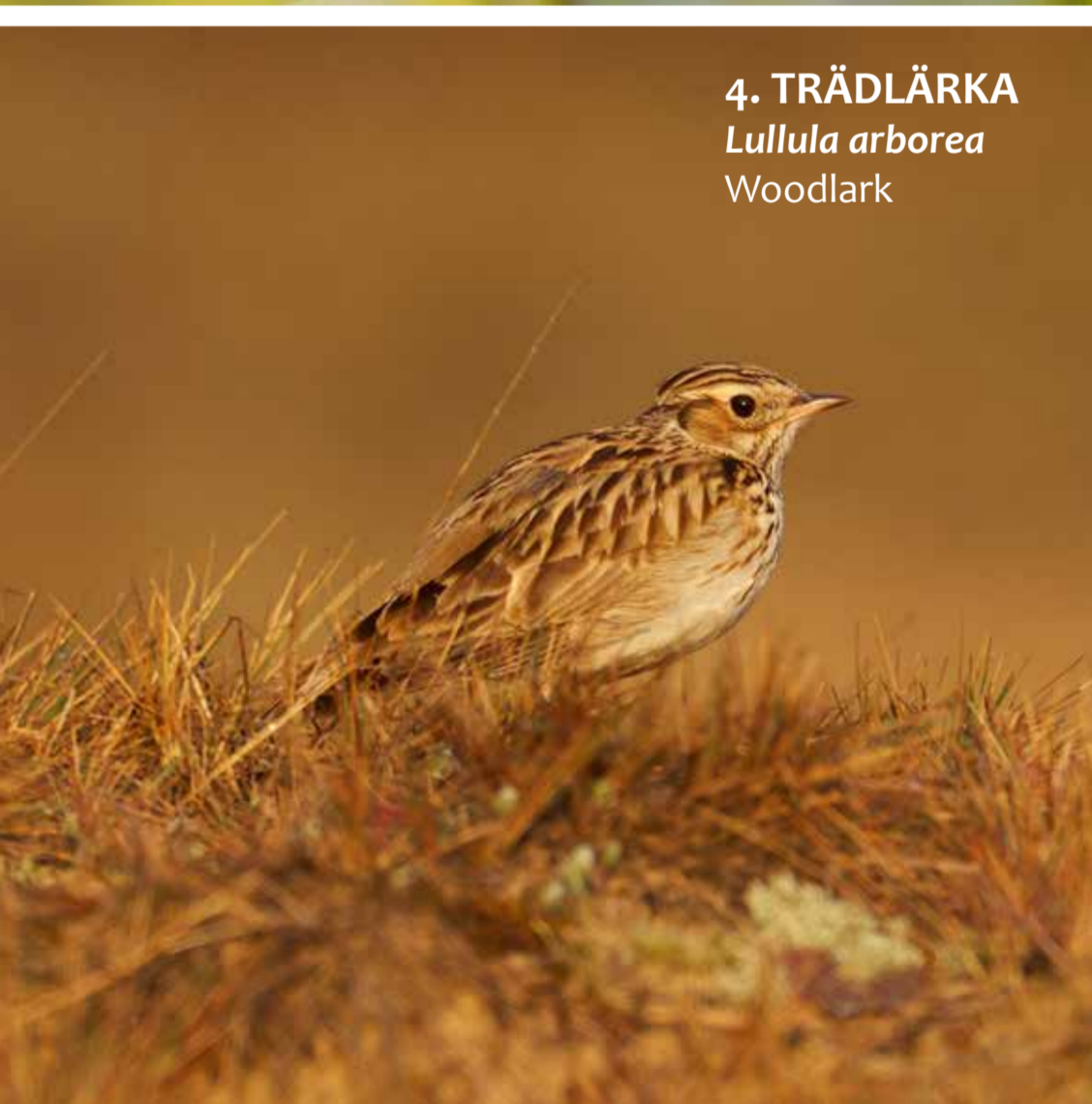
1. STRANDVIAL
Lathyrus japonicus
Sea Pea

VÄXTER och SVAMPAR

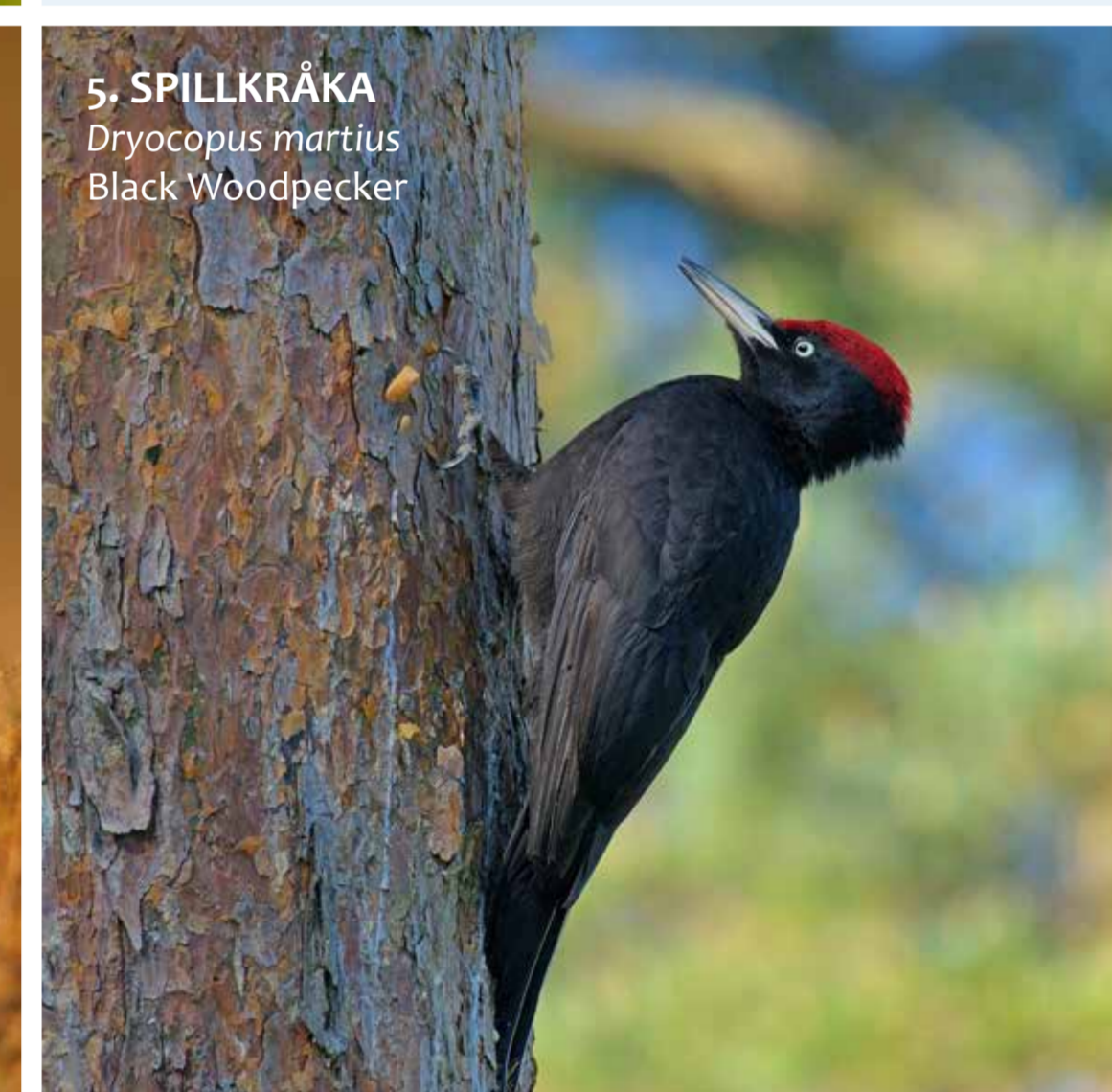
1. **STRANDVIAL.** Strandviolens blommor är rika på nektar och värdefulla födokällor för många humlor och bin.
2. **KNÄROT.** Trots att den är ganska vanlig är knäroten en doldis bland orkidéer. Kanske är det för att den bara är en decimeter hög med små gulvita blommor som den är lätt att missa.
3. **SANDSTARRENS** strån skjuter upp ur sanden i långa raka rader eftersom de utgår från samma underjordiska jordstam.
4. **GULVIT RENLAV** tillhör de mest uttorkningståliga av organismer. Trots att det knastrar om lavarna när man trampar på dem är de fulla av liv. Men om dynerna växer igen trängs de ut av gräs och mossor.
5. **MOTAGGSVAMP.** Denna köttiga svamp trivs i varma, sandiga tallskogsmiljöer där den lever i symbios med tall.
6. **TALLTICKA.** Om du ser en hovformad ticka på en gammal tall är det sannolikt en tallticka. Tallticka är en sällsynt art som bara växer på tallar som är över 150 år gamla.

6. TALLTICKA
Phellinus pini
Red Ring Rot

4. TRÄDLÄRKA
Lullula arborea
Woodlark

5. SPILLKRÅKA
Dryocopus martius
Black Woodpecker

DJUR

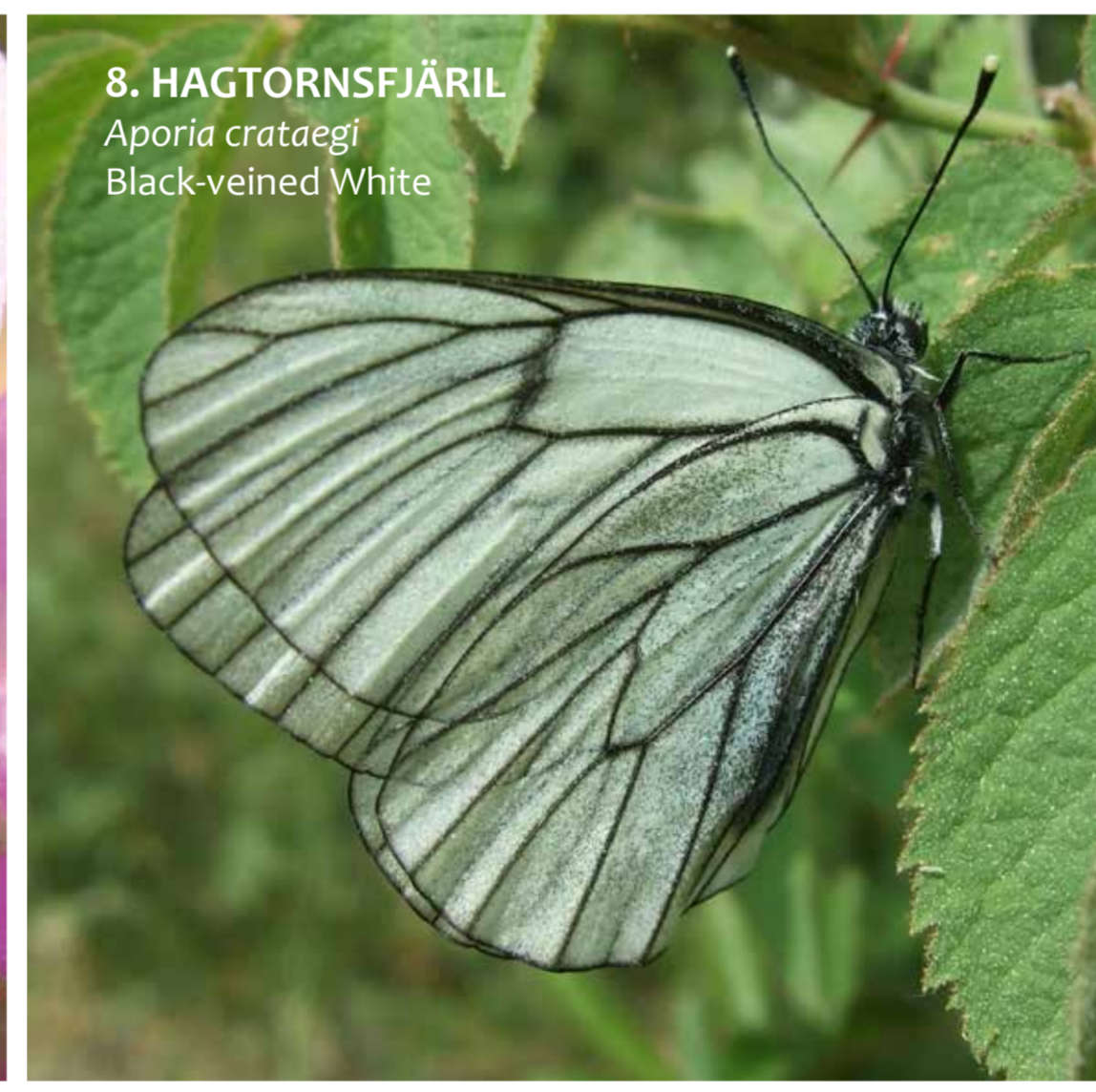
1. **NATTSKÄRJA.** Stilla sommarnätter kan du få höra nattskärrans entoniga, surrande läte.
2. **MYRLEJON.** Ser du små kratrar i sanden har du hittat fångstgropar grävda av myrlejonsländans larver.
3. **TAGGBOCK.** I de gamla tallarnas rötter lägger den sällsynta taggbocken sina ägg.
4. **TRÄDLÄRKAN** håller konsert i tallskogen med sin melodiska sång under stilla kvällar och nätter.
5. **SPILLKRÅKAN** är en stor helsvart hackspett med häftigt rött frisy. Du kan se den flyga mellan tallarna, höra den trumma långt bort i skogen eller ropa högt: "kry kry kry...".
6. **SKOGSSANDJÄGAREN** jagar fram över sanden på långa ben.
7. **PRAKTBYXBI** är ett sandlevande bi som samlar pollen från reservatets fibblor.
8. **HAGTORNSPJÄRIL.** En iögonfallande fjäril som går att se i området i juni–juli.

6. SKOGSSANDJÄGARE
Cicindela sylvatica
Heath Tiger Beetle

7. PRAKTBYXBI
Dasygaster hirtipes
A mining bee

8. HAGTORNSPJÄRIL
Aporia crataegae
Black-veined White

2. KNÄROT
Goodyera repens
Creeping Lady's-tresses

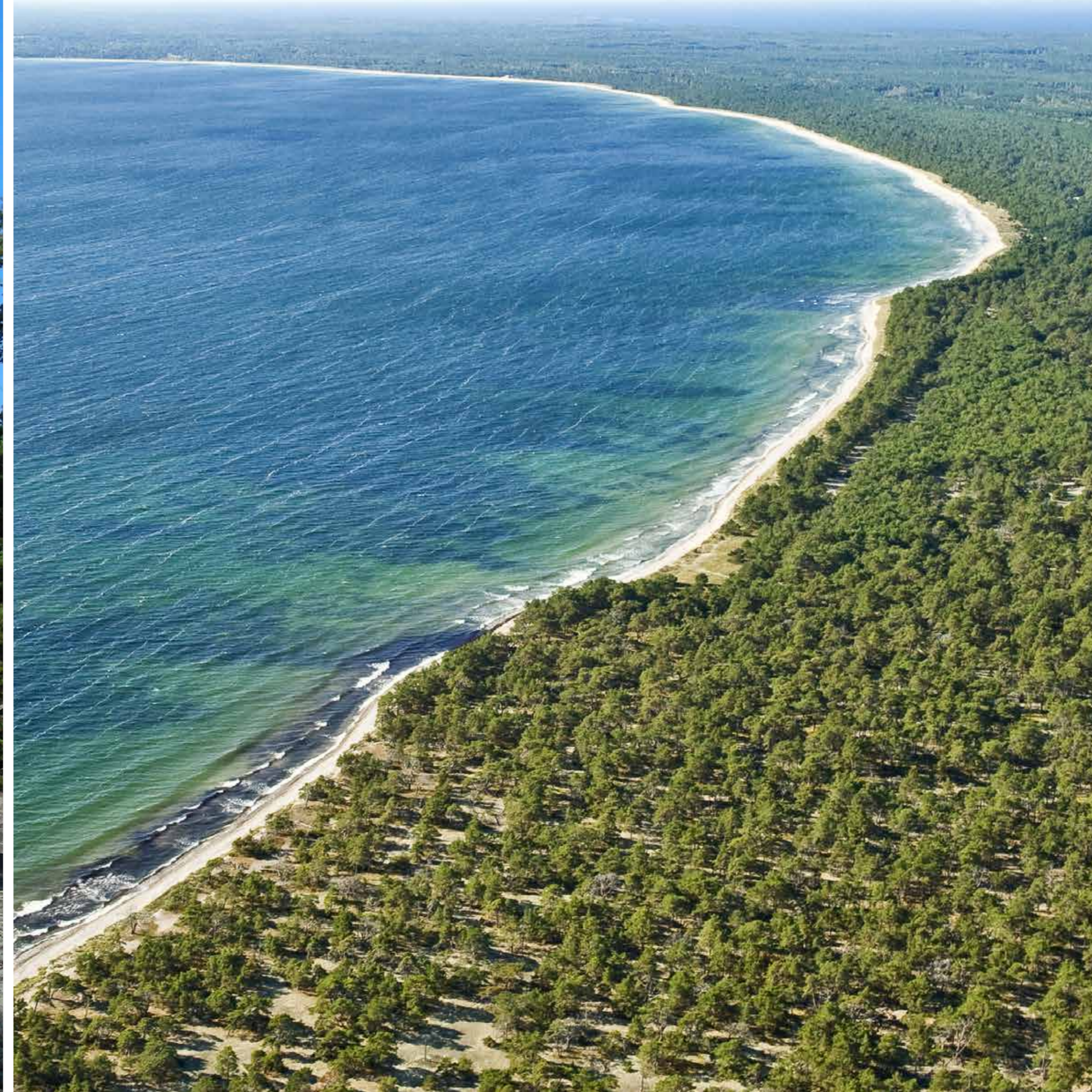
3. SANDSTARR
Carex arenaria
Sand Sedge

5. MOTAGGSVAMP
Sarcodon squamosus

4. GULVIT RENLAV
Cladonia arbuscula
Reindeer Lichen

SandLife

Ett projekt med syfte att restaurera sandmarker
www.sandlife.se

